

POSTANOWIENIE

Dnia 11 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Paweł Grzegorczyk

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z wniosku K. sp. z o.o. w Z.

przy uczestnictwie A. Ś.

o nadanie klauzuli wykonalności na rzecz następcy prawnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 11 października 2019 r.,

zażalenia uczestnika

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 27 maja 2019 r., sygn. akt I ACz (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z dnia 27 maja 2019 r., w sprawie z wniosku K. sp. z o.o. w Z. przy uczestnictwie A. Ś. o nadanie klauzuli wykonalności na rzecz następcy prawnego, odrzucił skargę kasacyjną dłużnika od postanowienia tego Sądu z dnia 11 lutego 2019 r., którym oddalono zażalenie dłużnika na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności na rzecz następcy wierzyciela.

Sąd Apelacyjny uznał, że postępowanie z wniosku o nadanie klauzuli wykonalności na rzecz następcy wierzyciela, który uprzednio uzyskał stwierdzenie wykonalności i klauzulę wykonalności wyroku państwa obcego, nie jest tożsame

z postępowaniem w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności orzeczeniu państwa obcego. Stworzenie tytułu wykonawczego nastąpiło w przeszłości, gdy Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z dnia 25 września 2015 r. stwierdził wykonalność orzeczenia Sądu Rejonowego Stanów Zjednoczonych dla Północnego Dystryktu Stanu (...) Wydział (...) z dnia 31 maja 2013 r., nadając temu wyrokowi klauzulę wykonalności. Obecnie rozpoznawana sprawa nie jest już sprawą o nadanie klauzuli wykonalności, lecz postępowaniem w trybie przewidzianym w art. 788 k.p.c., wynikającym z przejścia uprawnień na inną osobę, wykazanego stosownym dokumentem. Nie mieści się ona w katalogu spraw objętych art. 1151¹ § 3 k.p.c. i nie ma do niej zastosowania regulacja pozwalająca na wniesienie skargi kasacyjnej od postanowienia sądu apelacyjnego. Skarga kasacyjna nie przysługuje w odniesieniu do postanowień będących wynikiem zastosowania art. 788 k.p.c., nie stanowi o jej dopuszczalności ani szczególny przepis, ani przepisy regulujące ogólnie dopuszczalność skargi kasacyjnej.

Dłużnik A. Ś. zaskarżył powyższe postanowienie zażaleniem, wnosząc o jego uchylenie i nadanie biegu skardze kasacyjnej. Skarżący zarzucił naruszenie art. 398⁶ § 2, art. 398¹ § 1 w związku z art. 1151¹ § 3 k.p.c. przez uznanie za niedopuszczalną skargę kasacyjną dłużnika w przypadku zmiany wierzyciela w sytuacji, w której nadanie klauzuli wykonalności orzeczeniu sądu państwa obcego odbywa się na podstawie przepisów zamieszczonych w części czwartej, księdze trzeciej, tytule II Kodeksu postępowania cywilnego „Wykonalność orzeczeń sądów państw obcych lub rozstrzygnięć innych organów państw obcych oraz ugód zawartych przed takimi sądami i organami lub przez nie zatwierdzonych”, tj. art. 1150 i nast. k.p.c., a nie w sposób określony art. 788 § 1 k.p.c. W zażaleniu argumentował, że postępowanie o stwierdzenie wykonalności orzeczenia państwa obcego jest połączone z postępowaniem klauzulowym, nie może być utożsamiane z postępowaniem klauzulowym przewidzianym dla krajowych tytułów egzekucyjnych, zatem art. 788 § 1 k.p.c. nie ma zastosowania. Formułując ten zarzut podniósł także, iż w obecnym stanie prawnym, tj. po uchyleniu art. 1151 § 3 k.p.c., nie można wyodrębnić postanowienia o nadanie klauzuli wykonalności orzeczeniu sądu państwa obcego, jest ono bowiem scalone ze stwierdzeniem wykonalności tego orzeczenia, a w ramach jednolitego postępowania mającego na

celu wydanie zezwolenia na wykonanie zagranicznego orzeczenia oceniane są zarówno przesłanki udzielenia *exequatur* jak i okoliczności, które warunkują nadanie klauzuli wykonalności. Wskazał, że *rationem legis* tych unormowań jest szczególny charakter tych postępowań wynikający z konieczności zachowania autonomicznego charakteru sądów krajowych, które muszą ocenić wyrok zagraniczny na podstawie określonych w ustawie kryteriów i dopiero po dokonaniu tego procesu „transponować” taki wyrok do krajowego porządku prawnego, w tym umożliwić jego egzekucję. Skarżący zauważył też, że w postępowaniu orzekał w pierwszej instancji Sąd Okręgowy w K., zgodnie z właściwością sądu okręgowego dla stwierdzenia wykonalności orzeczeń państw obcych (art. 1151¹ § 1 k.p.c.), a gdyby w niniejszej sprawie właściwe były przepisy o egzekucji „krajowej”, to właściwy nie byłby orzekający w pierwszej instancji Sąd Okręgowy, ale sąd rejonowy właściwości ogólnej dłużnika (art. 781 § 2 k.p.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Postępowanie dotyczące stwierdzenia wykonalności orzeczenia sądu zagranicznego jest postępowaniem co do istoty sprawy, którego podłożem jest prawo materialne, ponieważ w jego toku badane są przesłanki stwierdzenia wykonalności pełniące takie funkcje, jak przepisy prawa materialnego w postępowaniu rozpoznawczym (postanowienia SN z dnia 30 stycznia 2018 r., sygn. akt III CSK 388/16, www.sn.pl, z dnia 13 września 2012 r., sygn. akt V CSK 323/11, OSNC 2013, nr 4, poz. 52). W postępowaniu tym umożliwiono skorzystanie przez jego uczestników z szeregu instrumentów prawnych służących dochodzeniu stwierdzenia wykonalności lub kwestionowaniu wniosku o stwierdzenie wykonalności orzeczenia sądu państwa obcego. Ma ono charakter autonomiczny i szczególny, ale brak jest podstaw prawnych do tego, aby uruchamiać je ponownie przy każdej zmianie wierzyciela. W związku z merytorycznym charakterem tego postępowania niekiedy ponowne postępowanie mogłoby lub powinno zostać wdrożone jedynie w przypadku, gdyby dotyczyło to innego zakresu orzeczenia sądu państwa obcego, co do którego uprzednio stwierdzono wykonalność w innej części, czy np. w razie zmian podmiotowych po stronie biernej z uwagi na uwarunkowania konstytucyjne, aby zapewnić innemu, kolejnemu dłużnikowi prawo do sądu, a także prawo do obrony.

W niniejszej sprawie prawo do obrony dłużnika zostało już przez niego „skonsumowane” w uprzednim postępowaniu, w którym stwierdzono wykonalność. Wyrok sądu państwa obcego, którego wykonalność stwierdzono we właściwym postępowaniu przez nadanie klauzuli wykonalności, staje się krajowym tytułem wykonawczym. Zmiana wierzyciela po wydaniu tytułu wykonawczego nie stanowi więc samoistnej przyczyny, która uzasadniałaby konieczność ponownego stwierdzania wykonalności, tym razem na rzecz cesjonariusza. Przeciwno takiemu rozwiązaniu przemawia przewidziana w art. 788 k.p.c. możliwość nadania klauzuli wykonalności na rzecz nabywcy wierzytelności, jeżeli przejście to będzie wykazane dokumentem urzędowym lub prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym (postanowienie SN z dnia 28 marca 2007 r., sygn. akt II CSK 464/06, www.sn.pl). Powyższe warunki, określone w art. 788 § 1 k.p.c., ziszczyły się w niniejszej sprawie, a inicjujący postępowanie wnioski o nadanie klauzuli wykonalności na rzecz nowego wierzyciela został oparty na tym przepisie. Uprawniało to Sąd Apelacyjny do odrzucenia skargi kasacyjnej, której wniesienie jest niedopuszczalne w postępowaniu klauzulowym.

Odnosząc się do nowelizacji, która objęła m. in. art. 1151 k.p.c., należy wskazać, że zamiarem ustawodawcy było uproszczenie dotychczasowej procedury warunkującej możliwość prowadzenia egzekucji na podstawie orzeczenia zagranicznego, a nie jej utrudnienie przez nałożenie dodatkowych obowiązków mających na celu egzekucję już wykonalnych orzeczeń (zob. uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, druk nr 949, Sejm RP VI kadencji, s. 25).

Skarżący zasadnie zarzucił naruszenie przepisów dotyczących właściwości rzeczowej sądu, jednak nie wpływają one na ostateczne rozstrzygnięcie, zaistniałych wadliwości tych bowiem nie obejmuje art. 379 pkt 6 k.p.c. Skarżący wskazał też na niebezpieczeństwo pozostania w obrocie prawnym dwóch tytułów wykonawczych. Możliwość taka rzeczywiście istnieje, podobnie jak w każdym przypadku zmiany wierzyciela po wydaniu tytułu wykonawczego, jednak w takim wypadku dłużnik nie jest pozbawiony ochrony prawnej, istniejące przepisy określają +środki prawne, z których może skorzystać.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.,
Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

aj